

18.12.2003

1634/4/01

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Juha Haapamäki

POLIISIN TOIMITTAMA RIPPIKOULULEIRIN TARKASTUS

1

KANTELU

A arvostelee eduskunnan oikeusasiamiehelle 12.6.2001 osoittamassaan kirjeessä Turun kihlakunnan poliisilaitoksen ja tulliviranomaisten menettelyä. Hän kertoo olevansa erään seurakunnan nuorisotyönohjaaja ja olleensa rippikoululeiriä pitämässä kesäkuussa 2001. A:n mukaan poliisi- ja tulliviranomaiset "ratsasivat" yllättäen leirille osallistuneet 28 henkilöä sekä heidän huoneensa ja tavaransa. A pyytää oikeusasiamiestä tutkimaan, ylittivätkö viranomaiset toimivaltuutensa.

2

SELVITYS

3

RATKAISU

3.1 Tapahtumatietoja

Poliisi oli 6.6.2001 toimittanut useita "huumeisiin liittyviä tarkastuksia" Turun seudulla pidetyillä eri rippikoululeireillä, joista yksi oli A:n kantelussa tarkoitettu --- järjestämä leiri. Tarkastukset oli poliisin antaman selvityksen mukaan tehty --- seurakuntayhtymän pyynnöstä. Poliisin mukaan kysymys oli rikosten ennalta ehkäisemisestä eikä mitään konkreettista rikosepäilyä ollut. Tulliviranomaiset olivat antaneet virka-apua ja tarkastuksilla oli ollut mukana huumekoiria ohjaajineen.

Kantelun tarkoittaman tarkastuksen aluksi ylikonstaapeli B oli mennyt luokkahuoneeseen, jossa leiriläiset olivat ja esitellyt itsensä kertoen, että leirin tilat tullaan tarkastamaan. Tämän jälkeen leiriläiset oli ohjattu ulos rakennuksesta siten, että huumekoira saattoi haistaa jokaista. Tämän jälkeen koira oli 20 - 30 minuutin aikana tutkinut ulkona odottavien leiriläisten ja mitä i lmeisimmin myös seurakunnan työntekijöiden huoneet. A:n rippikoululeiriltä ei ollut löytynyt mitään jatkotoimenpiteitä aiheuttanutta.

3.2 Oikeudellinen arviointi

3.2.1 Lähtökohtia

Totean aluksi, että tässä ratkaisussa ei oteta kantaa seurakuntien menettelyyn. Se, miten seurakunnat/seurakuntayhtymä ovat tarkastuksia käsitelleet tai niistä päättäneet taikka niistä etukäteen tiedottaneet, jää tarkasteluni ulkopuolelle. Näitä kysymyksiä käsitellään vain sikäli kuin niillä on merkitystä poliisin toiminnan arvioinnin kannalta.

Poliisin tehtävät on määritelty poliisilain 1 §:ssä. Sen mukaan poliisin tehtävänä on oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Edelleen ko. lainkohdassa todetaan, että poliisi toimii turvallisuuden ylläpitämiseksi yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja alueen asukkaiden kanssa. Poliisi on nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa vedonnut siihen, että tarkastuksissa on ollut kysymys poliisilain 1 §:ssä tarkoitetusta rikosten ennalta estämisestä.

Poliisilain 1 §:ssä oleva tehtävämäärittely ei kuitenkaan ole toimivaltasäännös. Se ei siis perusta poliisille toimivaltaa ryhtyä minkä tyyppisiin toimiin tahansa noiden tehtävien suorittamiseksi eikä poliisi siis voi pelkästään sen perusteella puuttua ihmisten lailla suojattuihin oikeuksiin. Silloin kun poliisi puuttuu henkilön oikeuspiiriin, tulee toimivallan aina perustua nimenomaiseen säännökseen (ks. esim. Helminen ym.: Poliisioikeus s.19). Se, että poliisilla on lainmukainen ja yhteiskunnallisesti toivottu motiivi menettelylleen, ei siis vielä sellaisenaan oikeuta poliisin toimenpidettä, vaan sille tulee löytyä toimivaltaperuste laista. Tämä koskee myös huumausainerikollisuuden ennalta ehkäisyä, joka sinällään on erittäin tärkeä osa poliisin toimintaa. Poliisi ei siten voi sattumanvaraisesti esimerkiksi tarkastaa, mitä vastaantulevalla henkilöllä on hallussaan, vaikka tällaisten yllätystarkastusten ehkä voitaisiin katsoa edistävän yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistä tai (huumausaine)rikosten ennalta ehkäisemistä.

Perustuslain 10 §:n mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikoksien selvittämiseksi voidaan säätää välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä, mutta tämän tulee tapahtua lailla. Ylipäätään perusoikeuksien rajoittamista tarkoittavilta pakkokeinosäännöksiltä edellytetään täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta. Pakkokeinoja ei voida perustaa vain poliisin tehtäviä yleisesti määrittelevään poliisilain 1 §:ään. Viime kädessä kysymys on oikeusvaltioperiaatteesta, jonka mukaan julkisen vallan käytön tulee aina perustua lakiin.

3.2.2 Kannanotto

Poliisin toimenpide on ollut tarkastus. Jonkinlainen ennalta estävä vaikutus tällä toimenpiteellä varmaankin on nähtävissä kuten ylipäätään kaikella valvonnalla. Voitaneen ainakin olettaa, että kun tieto tarkastuksista leviää, se nostaa kynnyistä tuoda huumausaineita rippikoululeireille. Tarkastusten vaikutusta

huumausaineiden käyttöön yleisemmin on varmasti vaikea arvioida. Tällaiset tarkastukset antavat nuorille konkreettisen muistutuksen siitä, että viranomaiset pyrkivät tehokkaasti valvomaan huumausainerikollisuutta ja tätä kautta ne voivat vaikuttaa ainakin asenteisiin.

Tässä tapauksessa ei ole ollut kysymys esitutkinnasta varsinkaan siinä mielessä, että poliisilla olisi ollut konkreettinen rikosepäily. Mikäli koira kuitenkin olisi havainnut jotain, olisi tämä epäilemättä johtanut epäilyyn huumausainerikoksesta ja jatkotutkimuksiin, jotka olisi kohdistettu tiettyyn henkilöön, esimerkiksi siihen leiriläiseen, jonka kaapin koira olisi "merkinnyt". Olennainen elementti poliisin toiminnassa olikin se, että tällä tavoin pyrittiin paljastamaan mahdollisia huumausainerikoksia.

Poliisi on korostanut, että kenenkään henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ei kajottu eikä kenenkään vaatteita, kasseja tai kaappeja tarkastettu. Minulla ei ole aihetta epäillä tätä ilmoitusta ainakaan A:n leirin osalta. Tarkastus olikin ollut varsin rajattu eli koira oli haistanut leiriläiset ja heidän majoitustilansa. Tällainen sinänsä "kapea-alainen" tarkastus on kuitenkin käsitykseni mukaan varsin tehokas, vaikkakaan sillä ei fyysisesti puututa kohteeseen eikä siinä muutoinkaan saada tietoa kohteesta kuin tämän yhden seikan (eli huumausaineiden) osalta. Minun mielestäni ei kuitenkaan ole ratkaisevaa eroa siinä, käytetäänkö henkilön tai tilojen tarkastuksessa koira vai esimerkiksi jotain teknistä laitetta, jolla myös "käsin koskematta" voidaan tarkastaa, onko henkilöllä hallussaan jotain kiellettyä (esim. lentokenttien turvatarkastukset – joista on erikseen säädetty lailla). Esimerkiksi vankeusrangaistuskomitea toteaa mietinnössään (lailla säädelyjä) vangille tehtävää turvatarkastusta käsitellessään, että se "käsittäisi kuten nykyisinkin metallinilmaisimella, muulla teknisellä välineellä tai koulutetun koiran avulla tehtävän pintapuolisen tarkastuksen. Turvatarkastus ei yleensä vaatisi tarkastettavan koskettamista. Turvatarkastus käsittäisi esimerkiksi porttimaisen metallinilmaisimen läpi kulkemisen tai laitoksen portilla olevan huumausaineiden etsintään koulutetun koiran ohi kävelemisen" (komiteamietintö 2001:6 s. 207).

Puheena olevan kaltaisella tarkastuksella puututaan henkilön yksityisyyteen ja kotirauhaan, josta jäljempänä tarkemmin. Pienemmässä määrin myös on rajoitettu myös kohteiden henkilökohtaista vapautta koiran toimintamahdollisuuksien varmistamiseksi.

Totean myös, että tarkastus on kohdistunut rajattuun henkilöpiiriin ja heidän käytössään olleisiin tiloihin. Se ei ole ollut poliisin tavanomaista yleisvalvontaa, jonka kohteeksi kuka tahansa voi yleisellä paikalla joutua. Pidän hyvin ymmärrettävänä sitä, että kantelija kutsuu poliisin toimintaa "ratsiaksi".

Lainsäädännössä on lukuisia säännöksiä valvonnasta, etsinnästä ja tarkastuksista. Esimerkiksi poliisilain 3 luvussa on katsottu aiheelliseksi säännellä poliisin tiedonhankintaa, mm. tarkkailua ja valvontaa. Tätä on lain esitöissä perusteltu sillä, että mm. Euroopan ihmisoikeussopimus kieltää puuttumisen ihmisten yksityiselämään muutoin kuin lain nojalla (hallituksen esitys

57/1994 S. 56). Myös esimerkiksi tullilaissa on erikseen säädetty tilanteista, joissa matkatavaroiden ja päällysvaatteiden tarkastus voidaan tehdä ilman konkreettista rikosepäilyä "pistokokeena". Muina esimerkkeinä mainittakoon ensinnäkin sotilaskurinpitolain 27 §, jossa annetaan oikeus kohdistaa tarkastuksia ja etsintöjä puolustusvoimien käytössä olevalla alueella tai aluksessa (ei kuitenkaan yksityisasunnossa) puolustusvoimien palveluksessa oleviin henkilöihin ja heidän hallinnassaan olevaan omaisuuteen mm. huumausaineita koskevien määräysten valvontaa varten. Myös rangaistusten täytäntönpäntöä annetuissa laissa on varsin tarkkaan säännelty tilanteet, joissa vankia ja tämän asuinsellia voidaan tarkastaa.

Tavallinen tilanne on myös liikennevalvonta, jossa "ratsiaan" joutuneelta henkilöltä voidaan ilman rikosepäilyä vaatia puhalluskoea ja siitä kieltäytynyt on velvollinen alistumaan verikokeeseen. Tätäkään toimenpidettä ei siis ole katsottu voitavan jättää tehtäväksi vain rikosten ennaltaehkäisyn nimissä (mikä vaikutus sillä toki myös on), vaan on perustellusti katsottu, että erillinen toimivaltasäännös on tarpeen. Puhalluskokeesta säättämisen katsottiin aikoinaan sitä paitsi edellyttävän jopa perustuslain säättämisenjärjestyksestä, koska koe ja siitä kieltäytymisen vuoksi toimitettava verikoe voi kohdistua liikennevalvonnassa myös henkilöön, jota ei epäillä rikoksesta. Lainsäätäjällä on muutoinkin suhtautunut pidättyväisesti säännöksiin, jotka oikeuttaisivat kohdistamaan vähäisinäkin pidettäviä pakkokeinoja henkilöihin, jotka eivät ole rikoksesta epäiltyjä. Esimerkiksi perustuslakivaliokunta on DNA-näytteen osalta katsonut, että tällaisen sinänsä varsin lievän henkilökohtaiseen koskemattomuuteen puuttumisen ehdot on asetettava (laissa) tiukoiksi, jos halutaan, että se voidaan kohdistaa myös muuhun kuin epäiltyyn (ks. PeVL 36/2002).

Jo näillä perusteilla katson, että kysymys kantelussa arvostellun toiminnan lainmukaisuudesta ei ole lainkaan niin ongelmaton kuin poliisilta saaduissa lausunnoissa katsotaan. Onkin syytä lähemmin tarkastella tarkastuksen luonnetta.

Leirin tilojen tarkastaminen

Rikoslain 24 luvun 11 §:n mukaan kotirauhan suojaamia paikkoja ovat asunnot, loma-asunnot ja muut asumiseen tarkoitetut tilat, joista lainkohdassa mainitaan erikseen mm. hotellihuoneet, teltat ja asuntovaunut. Tämä viittaisi siihen, että leiriläisten ja seurakunnan työntekijöiden majoitus huoneet olisivat perustuslaissa suojatun kotirauhan piiriin kuuluvia "asumiseen tarkoitettuja tiloja", vaikka niitä ei luonnollisesti voikaan suoraan rinnastaa yksityisasuntoon. Lienee myös niin, että leiriläiset ovat jotakin majoituksestaan maksaneet ja ainakin leirillä nuorisotyönohjaajana toimineen A:n mukaan leiriläisten neljän hengen huoneisiin sai mennä vain siellä asuvan luvalla sisään, poikkeuksena työntekijän oikeus mennä huoneeseen turvallisuuden niin vaatiessa. Ymmärrän tämän tarkoittavan pikemminkin konkreettista uhkatilannetta kuin esimerkiksi pistokokeenomaisia yllätyskäyntejä. Leiriläisillä ja etenkin seurakunnan työntekijöillä onkin nähdäkseni ollut perusteltu odotus siitä, että majoitustila kuuluu joka tapauksessa jonkin asteisen yksityisyyden piiriin, vaikka ainakaan kotirauhan suojan ydinalueesta ei

olekaan kysymys.

Mielestäni itse tarkastus on sinänsä ollut kotietsinnän luontoinen. Tosiasiallisesti tilat on tarkastettu (muun ohella) "takavarikoitavan esineen löytämiseksi tai muutoin sellaisen seikan tutkimiseksi, jolla voi olla merkitystä rikoksen selvittämisessä" kuten pakkokeinolain 5 luvun 1 § 1 momentissa säädetään, vaikka rikosepäilyä ei vielä ollutkaan. Tilannetta ei mielestäni ratkaisevasti muuta se, että etsintä on kohdistunut vain siihen, onko tiloissa merkkiä huumausaineista. Ei voitane esimerkiksi ajatella, että poliisi voisi käyttää huumekoiraan tutkimaan jonkun kodin "rikosten ennalta ehkäisemiseksi" poliisilain 1 §:ään vedoten ja katsoen, ettei kysymys ole kotietsinnästä, kun "mihiinkään ei kosketa".

On myös tärkeää huomata, että pakkokeinolaissa kotietsinnän kohteena olevat tilat on määritelty selvästi kotirauhan piiriä laajemmin. Lainsäätäjä on siis halunnut suojata eri tiloja poliisin etsinnä lttä kotirauhan suojaa kattavammin. Pakkokeinolain 5 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan kotietsintä voidaan toimittaa rakennuksessa, huoneessa taikka suljetussa säilytyspaikassa tai kulkuneuvossa vain, jos pakkokeinolaissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Kun esitutkinnassa poliisilta edellytetään (tietynasteista) rikosepäilyä esimerkiksi kotietsintään huoneessa (tässä tapauksessa leirillä olijoiden asuinhuoneissa), niin on mielestäni vaikea nähdä perusteita sille, että poliisi voisi ilman mitään rikosepäilyä vain poliisilain 1 §:n yleiseen tehtävämäärittelyyn vedoten kuitenkin toimittaa etsinnän samassa huoneessa. Tässä tapauksessa ei ole nähdäkseen epäilystäkään, etteivätkö ainakin leirin majoitustilat ole tiloja, joihin kohdistuva kotietsintä olisi edellyttänyt pakkokeinolaissa säädettyjen edellytysten täyttymistä.

Tässä tapauksessa jää vielä pohdittavaksi kaksi keskeistä kysymystä. Mikä on merkitys sillä, että tarkastus tapahtui seurakuntayhtymän pyynnöstä (suostumus pakkokeinon perusteena) ja sillä, että leiriläiset olivat seurakunnan työntekijöiden ohjauksen ja valvonnan alaisia.

Suostumuksen osalta katson ensinnäkin, ettei ole aihetta epäillä sitä, etteikö poliisilla olisi ollut riittävät perusteet olettaa, että seurakunnassa/seurakuntayhtymässä oli asianmukaisesti päätetty tarkastuspyynnöstä ja että suostumus kuhunkin tarkastukseen rippikoulun järjestäjien puolelta oli asianmukainen. Toiseksi poliisi on nähdäkseen voinut luottaa siihen, että seurakuntien taholta oli ilmoitettu rippikoululaisten vanhemmille mahdollisista tarkastuksista. Korostan vielä, että minulla ei ole tässä kanteluasiassa tutkia syytä tutkia seurakunnan tai seurakuntayhtymän menettelyä. Totean vain sen, että A:n esittämän mukaan tilanne ei seurakunnasta katsoen ilmeisestikään ole niin selvä kuin mikä on poliisin käsitys esim. tarkastuksista tiedottamisessa.

Totean, että oikeuskirjallisuuden mukaan suostumus voidaan katsoa esim. kotietsinnän oikeuttamisperusteeksi, mikä koskisi erityisesti tapauksia, joissa toimenpide tehdään lähinnä asianosaisten omassa intressissä, esim. epäillyn

halutessa puhdistautua epäilyksistä (Helminen ym. : Esitutkinta ja pakkokeinot s. 525). Itse suhtaudun suostumukseen pakkokeinon oikeuttamisperusteena hyvin varauksellisesti. Tavallinen kansalainen voi helposti kokea poliisimiehen kysymykset tai ehdotuksen kehotukseksi tai käskyksi, josta ei ole juurikaan mahdollisuutta kieltäytyä. Poliisimiehen ei mielestäni tulisikaan itse ottaa esille mahdollisuutta pakkokeinon käyttämiseen kohteen suostumuksella, vaan hänen tulisi tyytyä arvioimaan, ovatko lain säätämät edellytykset pakkokeinon käytölle täyttyneet, jos pakkokeinon käyttöä harkitaan. Etsintä tulisi kysymykseen lähinnä vain henkilön aidosti oma-aloitteisesta pyynnöstä. Oikeusasiamiehelle tehdyissä kanteluissakin on esiintynyt tilanteita, joissa poliisin ja toimenpiteen kohteen kertomukset "suostumuksen" antamisesta ja olosuhteista ylipäätäänkin ovat vastakkaiset ja jälkikäteen on varsin vaikeaa selvittää, onko henkilö vain kokenut poliisin toimet painostuksena vai mikä tilanne on lopulta ollut.

Tässä tapauksessa ei ole aihetta epäillä, etteikö tarkastuksiin olisi ryhdytty seurakuntayhtymän puolelta tulleesta aloitteesta. Tarkastus ei kuitenkaan ole kohdistunut vain sen oikeuspiiriin vaan käsitykseni mukaan enemmänkin rippikoululaisiin ja leirillä olleisiin seurakunnan työntekijöihin. Heiltä ei selvityksen mukaan ole kysytty suostumusta toimenpiteisiin eikä seurakuntayhtymä voi sitä heidän puolestaan antaa. Sen suostumus (eli pyyntö) ei siis kata toimenpiteen kohteena olleiden henkilöiden oikeuksiin puuttumista.

Rippikoululaisten osalta totean, että pelkästään heidän vanhemmilleen tehty yleinen ilmoitus siitä, että leireillä mahdollisesti on tarkastuksia, ei mielestäni ole oikeudellisesti merkittävä suostumus. Jos esimerkiksi koti etsinnän oikeuttamisperusteena vedotaan suostumukseen, tulee sen olla nimenomainen, vapaaehtoinen ja annettu olosuhteissa, joissa suostuja on tarkkaan selvillä, mihin hän suostuu ja ettei hänellä ole velvollisuutta alistua toimenpiteeseen. Suostumus voi sitä paitsi ulottua vain suostujan omien oikeuksien piiriin. Erityisesti korostan, että myös lapsien perusoikeuksilla on lähtökohtaisesti sama suoja kuin täysi-ikäisilläkin – tässä tapauksessa on sitä paitsi kysymys sen ikäisistä lapsista, että oikeusjärjestyksessämme yleisesti annetaan paljonkin merkitystä sille, mikä heidän oma tahtonsa on. He eivät missään tapauksessa ole olleet minkään "laito svallan" alaisia. Minun käsitykseni mukaan myöskään sillä, että seurakunnan/seurakuntayhtymän työntekijöillä oli ainakin rajoitettu oikeus käydä leiriläisten majoitustiloissa, ei voida perustella sitä, että poliisi voisi ilman rikosepäilyä mahdollisen huumausainerikoksen paljastamiseksi tutkia ko. tilat huumekoiran avulla.

Seurakunnan työntekijöiden osalta näyttää käytettävissä olevan selvityksen perusteella selvältä, ettei heidän suostumustaan majoitustilojensa tarkastamiseen ole ollut.

Yhteenvetona totean edellä lausumaani viitaten, että kyseinen tarkastus on eräiltä osin ollut tavanomaista kotietsintää "lievempi". Siihen ei ole sisällynyt kaappien avaamista tai muuta vahvaa puuttumista yksityisyyteen. Tarkastettava tilakaan ei ole ollut kotirauhan ydinaluetta. Myös se, että poliisi on toiminut tilojen omistajan pyynnöstä osoittaa sitä, että tapauksessa liikutaan pakkokeinojen käytön raja-

alueella. Poliisitoiminnassa joudutaan kuitenkin usein puuttumaan ihmisten perusoikeuksiin. Näissä tilanteissa on muistettava viranomaisten velvollisuus tulkita lakeja siten, että käsillä olevista tulkintavaihtoehdoista valitaan sellainen, joka parhaiten vastaa perusoikeuksien (ja ihmisoikeuksien) asettamia vaatimuksia - tästä ns. perusoikeusmyönteisestä tulkinnasta ks. esim. HE 309/1993 s. 31. Tässä tapauksessa toiminta pelkän poliisin yleisen toimivaltuusnormin perusteella ei ole tällaista perusoikeusmyönteistä laintulkintaa.

Edellä lausutun perusteella totean, että poliisilla ei näissä olosuhteissa ole ollut sellaista nimenomaiseen lainsäädännökseen perustuvaa toimivaltaa toimittaa puheena olevissa tiloissa etsintää, jota puheena olevan toimenpiteen luonne olisi käsitykseni mukaan edellyttänyt.

Henkilöiden tarkastaminen

Poliisilaissa ja pakkokeinolaissa on useita säännöksiä, jotka antavat poliisille oikeuden (tarvittaessa voimakeinoja käyttäen) tarkastaa henkilö ja sen, mitä tällä on yllään tai vaatteissaan. Viittaan myös edellä lausumaani eri laeissa säädetyistä tilanteista koskien henkilöön kohdistuvia tarkastuksia.

Nyt eivät ole olleet käsillä minkään noiden säännösten soveltamisedellytykset vaan poliisi on "rikosten ennalta ehkäisemiseksi" tarkastanut koiran avulla sen, onko leiriläisillä huumausainetta hallussaan eli käytännössä, syyllistyvätkö he rikokseen. Tilanne on selvityksen mukaan järjestetty sellaiseksi, että leiriläiset ovat ulos mennessään väistämättä joutuneet koiran tutkimaksi. Leiriläisillä ei nähdäkseni ole ollut mahdollisuutta kieltäytyä tästä tarkastuksesta.

Käytännössä kysymys on ollut puuttumisesta kyseessä olevan rajoitetun henkilöjoukon yksityisyyteen tekemällä senlaatuinen tarkastus, jonka on edellä todetun mukaisesti katsottu useissa mielestäni siihen pitkälti verrattavissa tilanteissa vaativan nimenomaisen lainsäädännön tukea.

Katson, että tältäkin osin poliisin toimittamalta tarkastukselta on puuttunut vaadittava nimenomainen laissa oleva toimivaltasäännös.

4

TOIMENPITEET

Olen edellä esittänyt laillisuusvalvonnan kannalta olennaisena pitämäni havainnot poliisin toiminnasta. En näe olevan aihetta tarkemmin selvittää muita samantyyppisiä rippikoululeirien tarkastuksia, joita selvityksen mukaan samaan aikaan tehtiin. Myöskään sen yksityiskohtainen arviointi, kuka toiminnasta miltäkin osin vastaa, ei mielestäni ole tarpeen seuraavista syistä.

Käytettävissä olevan selvityksen perusteella toiminnan yleislinjat on käyty läpi apulaispoliisipäällikkö C:n kanssa. On ilmeistä, että hän on siis tullut etukäteen tietoiseksi edellä arvostelemistani toimenpiteistä ja käytännössä näin hyväksynyt

ne. Poliisilaitoksen 12.11.2003 antamassa lausunnossa todetaankin, että mahdolliset virheet tai puutteet eivät johdu käytännön työn tehneiden poliisimiesten toiminnasta vaan puutteellisesta tai virheellisestä ohjeistuksesta. Tästä olen samaa mieltä - kun vielä otetaan huomioon, että Länsi-Suomen lääninhallituksen poliisiosasto ja sisäasiainministeriön poliisiosasto ei jälkikäteen arvostellenkaan ole nähnyt toiminnassa mitään ongelmallista. En ole myöskään katso, että poliisille virka-apua antaneiden tulliviranomaisten osalta olisi aihetta epäillä sellaista menettelyä, joka antaisi minulle tältä osin aihetta toimenpiteisiin.

Kysymys on ollut jossain määrin tulkinnanvaraisesta tilanteesta, vaikka itse olenkin arvioinnissani päätenyt siihen, että poliisilla ei ole ollut esittämillään perusteilla oikeutta toimittaa puheena olevaa rippikoululeirin tarkastusta. Toimenpiteistä ei selvityksen mukaan kuitenkaan ole aiheutunut vahinkoa eikä niillä myöskään ole erityisen syvälekäyvästi puututtu rippikoululeirillä olleiden henkilöiden oikeuspiiriin. Haluan kuitenkin korostaa, että vaikka huumausainerikollisuuden torjunta (ja erityisesti nuorten kohdalla) on erittäin tärkeää, niin aina tulisi varmistua siitä, että toimenpiteille löytyy asianmukainen peruste laista. Tässä tapauksessa pidän riittävänä, että saatan käsitykseni poliisin menettelyn virheellisyydestä tiedoksi apulaispoliisipäällikkö C:lle ja muille kyseisiin tarkastuksiin osallistuneille poliisimiehille. Samoin toimitan jäljennöksen tästä päätöksestä tiedoksi sisäasiainministeriön poliisiosastolle ja Länsi-Suomen lääninhallituksen poliisiosastolle.
